

Ja Praong Kacau là mớ t đợc giở trong nớ c đã tợng viớ t mớ t sớ bài đợng trên web Champaka.info. Ngày 24-8-2013, Ban Biên Tợp có nhớ n bài viớ t cã a Ja Praong Kacau mang tợ a đợ “Mớ t vài suy nghĩ vớ tác phớ m: Lịch sử 33 năm cuộc i cùng cã a vớ ợng quớ c Champa” do IOC-Champa ợn hành và sớ ra mớ t trong buớ i lợ tợ i San Jose, California, Hoa Kớ vào ngày 14-9-2013 do Hội Đợng Phát Triớ n Văn Hóa-Xã Hội i Champa tợ chớ c, có phớ n Hội Luớ n qua chớ đợ : “Các Vớ n Đợ Dân Tợ c Bớ n Đợ a Viớ t Nam”. Sau đây là bài viớ t cã a Ja Praong Kacau:

MỚ T VÀI SUY NGHỈ VỚ TÁC PHỚ M

LỊCH SỬ 33 NĂM CUỘC I CÙNG Cã A VỚ ỢNG QUỚ C CHAMPA

Ja Praong Kacau

Written by Ja Praong Kacau, đăng trong nttc
Sunday, 25 August 2013 07:41

Tôi là đăng ký trong nttc nên chắc có dịp đăng tác phẩm “Lịch sử 33 năm cuối cùng của Vương quốc Champa” của tác giả PGS. TS Po Dharma. Tuy nhiên đăng qua mặt số bài gửi thiêu tóm tắt tác phẩm của chính tác giả, của BBT Champaka và các lời nhận xét của Đồng nghiệp Chi Mai, Vinh Thanh, Ja Karo,... tôi có mặt số suy nghĩ như sau.

Đây là mặt quyển sách Lịch sử Chăm do mặt nhà Lịch sử học người Chăm hiện đang sống và làm việc ở nttc ngoài cùng với nhận quan khoa học chân chính nên chắc chắn sẽ phản ánh chân thực Lịch sử Champa. Điều này cũng dễ hiểu vì Lịch sử chính danh trong nttc của thầy có nhiều bài viết hay nghiên cứu về Lịch sử Champa. Ngay cả chương trình Lịch sử trong sách giáo khoa phổ thông, Lịch sử Champa cũng chắc chắn gửi thiêu mặt cách mặt nhất và thiêu trung thực. Do đó chắc chắn tác phẩm sẽ được đón nhận như mặt tài liệu quý hiếm đối với những người Chăm muốn hiểu biết thêm về cộng đồng và cho những ai quan tâm về Lịch sử Champa.

Ba mặt ba năm cuối cùng của Vương quốc Champa gần như với những biến cố đầy bi thảm mà ai cũng nhận đó là chính sách “diệt chủng” người Chăm của triều vua Minh Mạng. Thông truyển dân gian rằng mặt sáng, mặt người lính của người Kinh ở phía Bình Thuận phải chặt được ba đầu người Chăm mặt được nhận tiến lên; hơn thế nữa triều đình Huế ra lệnh giết hại người Chăm vô tội và tung ra “chiến tranh đả hổ” để phá hủy làng palei người Chăm, được biết những ngôi làng gần bờ biển. Đó chính là lý do mà hiện nay chúng ta không còn thấy mặt làng palei Chăm nào nằm ven bờ biển mà chỉ còn các khu mặt đả (Gahul Cham) bờ vùng bờ còn sót lại.

Do chính sách diệt chủng của vua Minh Mạng, người Chăm trong thế kỷ này đã di tản loàn vào vùng núi hoang vắng nttc khác để lánh nạn. Và cuối cùng chỉ còn khoảng hơn 50.000 người được Pháp vận chuyển vào cuối thế kỷ 19. Số với với diệt chủng của Pôn Pốt ở Campuchia bờ thế giới lên án khi hơn 2 triệu người bờ giết hại thì với sát hại người Chăm vào thế kỷ 19 của triều vua Minh Mạng còn tàn ác và thâm độc hơn, vì đó không chỉ được gọi là giết di dân người Chăm “lính Chăm” thua trận mà là tàn sát dân lành và hủy diệt mặt quốc gia được lập đã

tiếng nói thê nh vng và đt đ n đ nh cao v văn hóa ngh thu t, nh t là điều kh c, đ n tháp,....

Do đó, ch c ch n s có nhi u ng i tìm đ c tác ph m này đ xem ch ng c lịch s mô t bi n c trên so v i t ng truy n dân gian cũng nh m t s tài li u khác nh th nào? và có l tôi cũng v y.

Tác ph m này ph n ánh tính chân th c và khoa h c c a lịch s , đây s là cú huých kh i đ u cho nhi u bài vi t, sách báo khác nghiên c u v lịch s Champa ra đ i trong th i gian t i. Lịch s Champa c n đ c nghiên c u nghiêm túc và khoa h c, thông tin công khai r ng rãi cho m i ng i cùng bi t, cùng hi u đ cùng suy ng m và phán xét m t cách trung th c nh t v nh ng gì đã x y ra trong quá kh c a vng qu c Champa. Đây cũng là c s lịch s và pháp lý quan tr ng trong vi c tr l i cho ng i Chă b n đ a nh ng quy n và l i ích h p pháp theo Lu t b n đ a qu c t .

Th gi i đã b c sang th i đ i m i, internet đã làm c u n i thông tin r ng rãi, nhanh chóng và chính xác đ n m i ng i; các qu c gia ngày nay cũng đã b c vào ti n trình h i nh p toàn c u hóa và quy n con ng i đ c b o v b i lu t pháp qu c t . M i s th t lịch s b b ng bít tr c đây vì m u đ chính tr hay do h n ch v các kênh tuyên truy n,... nay c n đ c công khai làm rõ. Công lý ph i đ c tôn tr ng. Cái ác ph i b tr ng tr . Oan sai ph i đ c gi i đ n. M i th c n ph i rõ ràng, công minh.

Quan điểm Ja Praong Kacau về “Lịch sử 33 năm cuối cùng của Champa

Written by Ja Praong Kacau, đăng lại trong nôm c
Sunday, 25 August 2013 07:41

Vì những gì mà dân tộc Champa gánh chịu tang thương trong nhiều thế kỷ qua, và bây giờ là một tộc người thiểu số, một hạt đất đai, nghèo khổ, và cần quyên tập do của công dân cũng bỏ sách nhiễu, lịch sử Champa chân chính sẽ có vai trò quan trọng trên con đường đi tìm công lý và quyên tập nên để cho tộc người Chăm hiện nay.

Một số bài viết của Ja Praong Kacau:

[Hội Luân Champa II: Bức tâm thư gửi cho em Đặng Chuông T](#)

[Hội luân Champa II: Vấn đề định hình những tiếng nói lại cho cộng đồng Chăm](#)

[Hội luân Champa II: Vấn đề báo tiến di sản văn hóa Champa](#)

[Trên lời thề: “Vài lời góp ý với Po Dharma trước ngày hội luân”](#)

[Trên lời bài viết: Bức Giáo Dục VN không quan tâm đến ngôn ngữ Chăm](#)

[Thư đề nghị: Thành Đài hãy đồng lòng vì quyền lợi dân tộc Chăm!](#)

[Thư trao đổi với Hán D](#)

Quan điểm Ja Praong Kacau về “Lịch sử 33 năm cuối cùng của Champa

Written by Ja Praong Kacau, đăng lại trong nttc
Sunday, 25 August 2013 07:41

Thư trao đổi với giáo viên Chăm: Đỗ Văn Chi